

DIŽU SE PRIJAVE PROTIV PARTIZANA ZBOG UBOJSTVA FRATARU U MOSTARU?

Mostar, 29. siječnja 2019. (bljesak.info) – »Istog nadnevka kada se slavi oslobođenje Mostara od fašizma, u drugom dijelu obilježava se ubojstvo franjevac. To moramo istražiti. Ispred Udruženje antifašista i boraca NOB-a spremni smo pokrenuti prijavu Tužiteljstvu protiv N. N. izvršitelja zločina nad sedam franjevac 1945. koje su iz franjevačkog samostana odvele partizanske jedinice«, rekao je za interview.ba Sead Đulić, kazališni redatelj i dramski pedagog, aktivist te umjetnički ravnatelj Mostarskog kazališta mladih (MTM), kao i predsjednik UABNOR-a Mostar, komentirajući antifašizam u Mostaru. »Jer dok mi to ne istražimo i ne dobijemo relevantnu, bez razumne dvojbe, dokazanu istinu, bit ćemo opterećeni, grad će biti talac. Zbog ovog zločina, ili navodnog zločina, ne možemo obilježavati 14. veljače u cijelom gradu. Jer imamo mrlju. To treba istražiti. Istog nadnevka kada se slavi oslobođenje Mostara od fašizma, u drugom dijelu se obilježava ubojstvo franjevac. To moramo istražiti. Ali se isto tako moramo suočiti i s 15 momaka koji su zarobljeni u Vranici pa poslije pobijeni. Kao što se moramo suočiti s Grabovicom, moramo se suočiti i s ulicama Vokića i Lorkovića, Mile Budaka i sličnih. Kad to sve očistimo, moći ćemo progovoriti o zajedničkom Mostaru, europskom gradu budućnosti. Toga duha ima, ali je na margini. Čovjek se iznenadi kad vidi te male zajednice koje žive, koje se okupljaju. I mi smo u kazalištu jedna takva zajednica. Zato nije sve tako crno kako izgleda«, kazao je Đulić.

Podsjetimo, 14. veljače 1945. partizani su iz mostarskog samostana svezane odveli i pogubili sedmoricu fratara, među kojima i tadašnjeg provincijala fra Lea Petrovića. Toga 14. veljače 1945., nakon što su partizanske snage ovladale Mostarom, oko 15.30 u mostarski franjevački samostan došlo je nekoliko partizanskih časnika koji su razgovarali s franjevcima i nakon sat vremena otišli, piše hrvsvijet.net. No oko 17.30 ponovno su se pojavila četvorica na čelu s Brankom Branom Popadićem, povjerenikom Ozne u 12. hercegovačkoj brigadi. Pored Popadića u skupini je bio izvjesni Saša i još dvojica vojnika. Nakon što je večerao, Popadić je zapovjedio franjevcima da se okupe u jednoj sobi. Na poziv zvona svi su došli. Popadić ih je ispitivao i popisivao te je zapovjedio da čekaju njegov povratak i izišao iz samostana. Vratio se nakon sat vremena, prozvao sedmoricu franjevac i odveo ih sa sobom. Na izlazu iz samostana Popadić je naredio da budu vezani žicom te ih odveo prema južnom izlazu iz grada. Na mjestu koje Mostarci zovu Čekrk ubijeni su tom prigodom: fra Leo Petrović, fra Grgo Vasilj, fra Jozo Bencun, fra Bernardin Smoljan, fra Kažimir Bebek, fra Rafo Prusina i fra Nenad Pehar. Tijela su im bačena

u Neretvu.

Komentirajući zašto je u Mostaru teško reći da si antifašist, Sead Đulić izjavljuje da mi objektivno živimo mnoge oblike fašizma. »Jer ako po definiciji gledamo što je fašizam, jedna od prvih definicija kaže da je to autoritarni nacionalistički režim. Ako je točno što enciklopedije kažu, onda mi to živimo. Sve ove vladajuće stranke vrlo su autoritarne, sve su vrlo nacionalističke. U Mostaru hodamo ulicama koje nose imena najzloglasnijih fašista koje je osudio i prepoznao cijeli svijet kao takve. Vlast to ne će da mijenja, solidarizira se s tim, izjednačava sebe s tim. Imamo jedan od najljepših antifašističkih spomenika u BiH, Partizansko spomen groblje, a možda i šire, proglašen nacionalnim spomenikom BiH, koji je devastiran. I imamo aktualnu gradsku vlast koja kaže da je vlasnik spomenika, a ne održava ga... Čak neki naručuju rušenje, imamo i te podatke. Jer i nečinjenje ničega je oblik fašizma«, kaže Đulić i dodaje da se plaši budućnosti. »Ako se ovako nastavi, plašim se, jer objektivno naraštaji rođeni 1992. već imaju svoje potomke, a odrasli su na mnogim idejama neofašizma, odrasli su odvojeno. Ne treba zaboraviti na opasnost odvojenih vrtića, odvojenih osnovnih i srednjih škola, sveučilišta, pa i mnogih tvrtki. Tako se stvara buduće ratnike i mržnju. Mi objektivno živimo u kulturi rata, a trebalo bi da živimo u kulturi mira. No, ima i pozitivnijih priča. U mojim predstavama glume i Turčin, i Albanac, i Hrvatica, i Bošnjak. Nema nikakvih problema i oni imaju jedinstven stav kada je zločin u pitanju. Zato što im je rečeno i omogućeno da to zajedno istraže i da zajedno rade. Kada bi se u ovom gradu slične organizacije, udruženja, udruge, samo malo pomogle i stimilirale, ja sam uvjeren da ne bi trebalo više od godine da se Mostaru vrati osmijeh na lice i da puno manje ljudi, kada idu sami ulicom, pričaju sami sa sobom. Jer ovdje je ubijena nada. Nije problem što nema novca, ni radnih mjesta, u mnogim gradićima je ista situacija, čak i gora, ali atmosfera je drukčija«, smatra Đulić.

Govoreći o svojoj knjizi *Pred zidom*, Đulić kaže da objektivno koje god pitanje otvorite u gradu, koju god ideju predložite koja nije nacionalno upakirana, vi dođete pred zid. »Nije više bitno je li on fizički ili onaj ratni na Bulevaru. Mi smo jedini grad kojem je središte grada predgrađe dvaju gradića. Nama je središte grada najpustije, ulica kojom prođemo, umjesto srce događanja. Što god se pokuša postoji zid, čitav grad je pred zidom, i to pred mentalnim zidom kojeg moramo rušiti. Stanje je moguće unaprijediti, ima dovoljno ljudi u gradu koji se ne slažu s ovim, ali rasuti smo. Intelektualci su pristali da budu nacionalne marionete, dakle, nisu intelektualci. Moraju se osvijestiti, moramo sva slobodnomisleća

bića natjerati da sjednu i da gradu ponude rješenja. Evo posljednji primjer koji je komičan. Pred Novu godinu organiziraju Zimski grad. Mostar je statistički najmultietničniji, ako je Zimski grad, što ga otvaraš na dan ili večer adventa? Što ga završavaš na ratnoj crti, što ga ne produžiš do Musale? Zašto su u Fejićevoj tri lampiona, na Musali malo nekog nakita, dakle, praviš doček Nove godine na nekom smiješnom mjestu. Jedini trg je Musala, što doček nije na Musali koja je u, uvjetno rečeno, većinski bošnjačkom dijelu Mostara. A intelektualci šute.

I odete u Zimski grad i vidite da je bar 60 % ljudi koji šetaju iz tzv. istočnog dijela Mostara. Dakle, građani hoće da žive bez opterećenja. Priča o Mostaru kao europskoj prijestolnici kulture 2024. sjajna je ideja, ali ovako kako se to radi je smiješno. Uz puno poštovanje svih ljudi, to je nedovoljno kompetentno i licemjerno. U reklamnom spotu sjajno blista partizanski spomenik i to gradonačelnik propagira, a istovremeno svojim nedjelovanjem ruši spomenik«, kaže Đulić. ✍

ZAPOČELI IX. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 4. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – U samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 4. veljače započeli su IX. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca. Molitveni program sastojao se od molitve krunice u 17.30 te sv. mise zadušnice za 66 hercegovačkih franjevaca i mnoštvo vjernih članova puka Božjega koje su pobili jugokomunisti u Drugome svjetskome ratu i poraću. Sv. misu predslavio je i na njoj propovijedao fra Ivan Landeka, ml. Suslavili su vicepostulator fra Miljenko Stojić i fratri širokobriješkog samostana. Unatoč kišnu vremenu prostrana je samostanska crkva bila ispunjena vjernicima.

Fra Ivan se u svojoj propovijedi posebno osvrnuo na važnost molitve. »Dakle, da bismo mogli duhovno živjeti, potrebno je biti i ostati trajno povezan s Njim. A to se ostvaruje poglavito po molitvi, jer je molitva razgovor s Bogom. Upravo nas tome uče naši pobijeni fratri. Uče nas da je molitva razgovor s Bogom i da samo po tom razgovoru i povezanosti s Njim možemo istinski živjeti. A među svim molitvama vrhunac je sv. misa na koju smo se okupili na ovom istom mjestu i u istoj crkvi gdje su se nekoć okupljali naši pobijeni fratri. Oni su ovdje molili, ovdje slavili euharistiju, ovdje su slušali Boga, ovdje su razgovarali s Njim i upućivali mu svoje molitve za narod koji im je bio povjeren, ovdje su poučavali učenike i mlade Božjem nauku, ovdje su se

hranili Kristovim presvetim tijelom i krvlju i ovdje su ta sveta otajstva drugima dijelili. Tako su duhovno rasli, sazrijevali i konačno dozreli za žrtvu mučeničke smrti. Vjerujem da im je upravo ta povezanost s Gospodinom po molitvi i svakodnevnoj sv. misi dala snagu za vrijeme patnje i trpljenja, dala im snagu da radije prihvate trpljenje i smrt nego li da se odreknu svoje vjere, pripadnosti Crkvi i svome hrvatskom narodu.«

Misna čitanja i molitvu vjernika predvodili su ministranti pod vodstvom župnika fra Stipe Biške. Misno su, pak, slavljem pjevanjem animirali članovi zbora Sv. Nikole Tavelića iz Dobrkovića, pod vodstvom Marije Cigić.

Na kraju sv. mise dodijeljene su nagrade na ovogodišnjem nagradnom natječaju na temu pobijeni hercegovački franjevci, za uzrast djeca.

Prva nagrada pripala je Ani Mariji Martinović iz Kočerina (Ljubotići) za literarni uradak »Pobijeni fratri«, drugu nagradu osvojila je Karmela Bašić iz Posušja (Broćanac) za rad pod nazivom »Pobijeni franjevci«, a treću nagradu također za literarni rad »Pobijeni franjevci« dobila je Klara Galić iz Širokog Brijega.

Na kraju misnog slavlja vicepostulator fra Miljenko Stojić zahvalio je svima koji su sudjelovali na nagradnom natječaju, kao i onima koji pomažu Vicepostulatori ovih dana. Posebno je istaknuo sljedeće: »Vjernici iz Crnih Lokava, Mokrog, Knešpolja i Grada Širokog Brijega jučer su hodočastili od spomenika svojim pobijenima do našega ratnog skloništa i grobnice pobijenim fratrima ovdje u crkvi, simbolički ih tako povezujući. Hvala im na tomu. Opažam da ih je svake godine sve više i više.« ✍

DRUGA VEČER IX. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 5. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – Molitveni program drugoga dana obilježavanja IX. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu započeo je molitvom sv. krunice i razmatranjem u 17.30, nakon čega je u 18.00 sati uslijedila sv. misa zadušnica koju je predslavio i na njoj propovijedao fra Ivan Landeka, ml. Sumisili su vicepostulator fra Miljenko Stojić i fratri širokobriješkog samostana.

Fra Ivan je u propovijedi, između ostaloga, istaknuo da su naši pobijeni fratri »poput sv. Agate i tolikih svetih mučenika lađu svoga života čvrsto privezali za Isusa Krista. Zato su dokraja ostali vjerni Njemu i Crkvi, sve do smrti. Tome su učili i one koji su bili povjereni njihovoj dušobrižničkoj brizi, kao i sve one koje su kao profesori poučavali. Učili su ih riječima, ali još više primjerom života da lađu svoga srca čvrsto vežu za Isusa. U tome i nama ostaju trajni primjer i nadahnuće.«

Misna čitanja i molitvu vjernika čitali su članovi Fra-me Široki Brijeg. Oni su predvodili i pjevanje na sv. misi zadušnici.

Također su dodijeljene i nagrade VIII. nagradnog natječaja na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima za uzrast mladeži. Prvu nagradu dobila je Petra Bošković iz Stoca za rad »Pišem vam«. Druga nagrada pripala je Ani Sivrić iz Međugorja za rad »Kristovih 66 učenika«,

a treća Ana-Mariji Bakuli iz Tomislavgrada za uradak »Zrna vjere«.

U povodu obljetnice ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca i mnoštva vjernih članova puka Božjeg, jutros u 10.00 pred križem na Trgu širokobrijeških žrtava vijence su položili i zapalili svijeće izaslanstva Grada Širokog Brijega, Zapadno-hercegovačke županije, Odjela za Drugi svjetski i Domovinski rat HNS-a u BiH, zajedno s ministarstvom branitelja Zapadno-hercegovačke županije i Hrvatskog dokumentacijskog centra Domovinskog rata iz Mostara. Vicepostulator fra Miljenko Stojić u toj je prigodi predvodio molitvu za pobijene. ✍

TREĆA VEČER IX. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 6. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – Molitveni program IX. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca nastavljen je i trećega dana, 6. veljače, u samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu. Molitva krunice uobičajeno je započela u 17.30, a zatim je u 18.00 uslijedila sv. misa koju je, kao i prethodnih dviju večeri, predslavio fra Ivan Landeka, ml., uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića i fratara iz širokobriješkog samostana.

Misna čitanja čitali su članovi Franjevačkog svjetovnog reda Široki Brijeg. Na sv. misi pjevao je zbor Sv. Ivana Krstitelja iz područne crkve u Knešpolju, pod ravnanjem Marka Salavarde.

Fra Ivan Landeka je u propovijedi naglasio da nas mučeništvo uvijek usmjerava prema nebu, prema uskr-

snuću, prema vječnosti. »Kao duhovni potomci ne želimo zaboraviti svoje mučenike. Zašto? Kad se nekoga sjećamo, onda ostajemo u trajnom zajedništvu s tom osobom. Iako ta osoba više nije tjelesno s nama, duhovno smo povezani po sjećanju. Zato se mi ovim Danima pobijenih hercegovačkih franjevaca sjećamo njih i članova puka Božjega. Važno je da to sjećanje nikada ne prestane. Tako ćemo ostati u trajnom duhovnom zajedništvu s njima. Naše vjerničko sjećanje nije samo puko obično sjećanje, nego nas preobražava, oblikuje. Spominjući se njih, njihova života i smrti, učimo od njih. Ono što je njima sveto i nama je sveto. Njihove vrjednote postaju naše, postaju naša stvarnost.

U našoj je Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji veoma zanimljivo primijetiti da imamo puno fratara

koji su rođeni upravo u godinama Drugog svjetskog rata i poraća, kada su naši fratri, kojih se ovih dana spominjemo, ubijani ili neposredno nakon toga. Ako tome pridodamo one koji su u međuvremenu umrli, možemo reći da su oni naslijedili onih 66 koji su u Drugom svjetskom ratu i poraću pobijeni i tako se naša franjevačka Zajednica obnovila. Kao da su naši tadašnji očevi i majke, vidjevši sve što se događa, ovako u sebi razmišljali: »Naši su fratri pobijeni. Mnogo je puka pobijeno. Ali mi ćemo uz Božju pomoć roditi i podići djecu, a među njima će Gospodin izabrati nove fratre, kao i nove očeve i majke.« I gledajući statistike, kao da je to tako bilo«, riječi su fra Ivana Landeke.

Pri završetku sv. mise zadušnice dodijeljene su i nagrade za najbolje

radove pristigle na nagradni natječaj na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima za uzrast odraslih. Prvu nagradu osvojila je Mirela Lovrić sa Širokog Brijega za dramu »Dide, pobiše nam fratre«. Drugu nagradu osvojio je Ante Matić iz Zagreba za svjedočansku priču »Mučenička smrt fra Stjepana Naletilića, njegova brata

Marijana i Matije Penavića«. Treća nagrada pripala je Sanijeli Matković sa Širokog Brijega za rad »Riječ bijaše i na kraju«.

Na koncu sv. mise zadušnice vicepostulator fra Miljenko Stojić zahvalio je fra Ivanu Landeki koji je predvodio prva tri dana u čast pobijenih hercegovačkih franjevaca. Ta-

kođer je zahvalio i trećarima: »Inače su nam, zajedno sa svojim voditeljem fra Danom Karačićem, na raspolaganju tijekom cijele godine. Uređuju ovu grobnicu naših pobijenih fratara u crkvi, čiste ratno sklonište, pomažu nam oko glasila Stopama pobijenih i još puno toga. Hvala im!« ✍

NA ŠIROKOM BRIJEGU OBLJEŽENA 74. OBLJETNICA UBOJSTVA 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – U povodu 74. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 4. – 7. veljače održali su se IX. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca. Prva tri dana molitveni program započinjao je molitvom krunice, a nastavljao se slavljenjem sv. mise zadušnice za ubijene fratre i puk. Kroz ove dane sv. mise zadušnice predvodio je fra Ivan Landeka, ml., uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića i fratara iz širokobriješkog samostana. Molitvom krunice, čitanjem i pjevanjem na sv. misama posebno su sudjelovali ministri, članovi Franjevačke mladeži te članovi Franjevačkog svjetovnog reda i zborova koji djeluju u župi.

Kroz ova tri dana dodijeljene su i nagrade te prigodne plakete nagrađenima na VIII. nagradnom natječaju na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Zastupljena su bila sva tri uzrasta: djeca, mladež i odrasli.

Na dan obljetnice ubojstva hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu, 7. veljače, koji je ujedno i dan sjećanja na sve hercegovačke franjevce ubijene u Drugom svjetskom ratu i poraću, molitveni program započeo je u 16.00 molitvom kraj ratnog skloništa gdje su članovi Fra-

me Široki Brijeg zapalili 12 svijeća u znak sjećanja na 12 fratara koji su ubijeni i spaljeni u ovom skloništu. Nakon molitve procesija se uputila u samostansku crkvu prema grobu u kojem su pokopana 24 ubijena fratara. Svečanu sv. misu zadušnicu predslavio je dr. fra Miljenko Šteko, provincijal hercegovačkih franjevaca, uz sumisništvo generalnog vikara hercegovačkih biskupija don Željka Majića, vicepostulatora fra Miljenka Stojića i 70-ak drugih hercegovačkih franjevaca.

Pjevanje na sv. misi predvodio je veliki župni zbor pod ravnanjem s. Mire Majić. Misno čitanje pročitao je fra Rade Dragičević, koji je pohađao glasovitu franjevačku gimnaziju na Širokom Brijegu. Molitvu vjernika

čitali su gvardijani samostana.

Provincijal je u propovijedi istaknuo sljedeće: »Tu nepreglednu kolonu svjedoka, u Drugome svjetskom ratu i poraću, ovoga ozemlja uprisutniše – svojom krvlju natopljenim haljinama – i naša braća. Jedan fratar, pa dva, pa dvanaest, pa tri, pa sedam, i tako do broja 66 ubijenih. Mi poznajemo neka mjesta stradanja, o drugima još uvijek nagađamo. Poznati su nam neki iskazi, poznajemo i neke sudionike, ali nipošto sve. Kad god pokušamo prodrijeti do potpune istine, ustanovljujemo da nam netko ili nešto u čudnovatu križištu iznova izmiče. Šezdeset i šest braće, na čelu s provincijalom fra Leom, slične sudbine sa smrću pred očima, sudbine povezane i odvojene

poznatim i nepoznatim vremenom i mjestom. A uvijek i svugdje na njihovim stratištima prisutnost zločina gotovo opipljiva.

U ovo predvečerje ovdje smo s osjećajima zahvalnosti za vjeru i žrtvu naše pobijene subraće, ali i za svu ostalu braću i sestre koji su kao krštenici svjedočili Kristov križ i tako svoje trpljenje ucijepili i u naše postojanje. Tragamo, preko Vicepostulature, za dokazima u istini i nosimo njihov spomen u stvarnosti događaja – daleko od svih mitologija. Kao vjernici sabrali smo se na slavljenje euharistije, koja je “vrhunac kojemu teži djelovanje Crkve” i izvor iz kojega dolazi naša vjerna snaga. Došli smo kako bismo i ovaj put svome Gospodinu kazali u euharistijskoj molitvi: “Zahvaljujemo ti što si nas pozvao da stojimo pred tobom i tebi služimo!” – kao što ti služahu i braća naša ubijena. Služahu, nalik onome što izvješćuju Djela apostolska: “Svaki su dan postojano – kao po dogovoru – bili u hramu, i po kućama lomili kruh” (Dj 2, 46). A onda su u strašnom mučenju i rastanku uviđali

da je nekima zbog njih i njihova služnja bila tijesna ova dolina suza... pa su ih na silu uklonili!»

Na kraju sv. mise zadušnice nazočnima je nekoliko riječi uputio generalni vikar hercegovačkih biskupija don Željko Majić koji je prenio pozdrave mjesnog biskupa Ratka Perića te zahvalio Vicepostulaturi na svemu što čini: »Zato danas izričemo zahvalnost dragom Bogu da su pobijeni fratri bili spremni darovati najviše što su imali, svoj život. Njima zahvaljujemo na svjedočkom primjeru ljubavi prema Bogu, svojoj Crkvi, svome Redu i svome narodu.«

Fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, zahvalio je svima koji su na bilo koji način pomogli tijekom ovih dana i tijekom čitave godine. Kratko je predstavio rad Vicepostulature kroz proteklu godinu: »Nastavili smo tragati za posmrtnim ostatcima naše pobijene braće pa smo uspjeli pronaći još njih trojicu iz skupine od njih 9 koje su jugokomunisti odveli iz naše mlinice i hidrocentrale 8. veljače. Trenutno

još dovršavamo određena provjeravanja i mislim da ćemo za koji tjedan o svemu iscrpno obavijestiti javnost.«

Riječi zahvale izrekao je i fra Tomislav Puljić, gvardijan širokobriješkog samostana, koji se također zahvalio svima koji su bili sudionici ovoga slavlja: »Mi danas obnavljamo uspomene na one koji su sveto živjeli i koji su usmrćeni kao mučenici, da sjećanja na njih budu što sadržajnije i snažnija te da donesu plodove ljudima na dobrobit, Bogu na slavu. Oni su naše svete i obvezujuće uspomene i naše moći što nas osposobljavaju da uz Božju pomoć gradimo bolji svijet, nadvladavajući grijeh koji lako zavodi, grijeh nepošivanja i zaborava.«

Kroz ova četiri dana molitveni program je putem interneta i radiovalova prenosila Radiopostaja Široki Brijeg i Radio Marija u BiH. Katolički tjednik stradanju hercegovačkih franjevaca posvetio je temu najnovijeg broja. A i mnogi drugi mediji izvijestili su o svemu, na čemu im se posebno zahvalio vicepostulator fra Miljenko Stojić. ✍

ONI SU NAŠI ZAGOVORNICI PRED BOGOM

Zagreb, 7. veljače 2019. (fra Ante Bekavac) – U prepunoj crkvi franjevačkog samostana Bezgrješnog začeca BDM u Zagrebu u povodu 74. obljetnice pobijenih hercegovačkih franjevaca 7. veljače slavljena je sv. misa zadušnica. Predvodio ju je Gospičko-senjski biskup, preuzvišeni Zdenko Križić, u suslavlju braće franjevaca i drugih svećenika susjednih župa. Također je nazočio i provincijal franjevaca kapucina fra Jure Šarčević. Prije početka sv. mise pročitana su imena pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Gvardijan samostana fra Svetozar Kraljević u pozdravnoj riječi prije euharistijske službe rekao je da smo

se okupili na slavlje života. Život je Božji dar i volja je Božja da taj život slavimo, iako neki nisu imali prigodu odživjeti život jer ih je dohvatila ljudska zloća. Zato smo mi tu da večeras učinimo spomen čin sjećanja i molitve za duše i živote ubijene naše braće, istakao je fra Svetozar.

Biskup Zdenko Križić u svojoj propovijedi istaknuo je vrijednost žrtve i spremnosti na žrtvu. Nasljedovati Isusa ne obećava posebni status, već ponajprije protivljenje s mogućnošću gubitka života zbog svjedočanstva za Isusa. Dodao je da je u vrijeme rata ubijeno 694 svećenika, redovnika i redovnica jer su bili »omiljena lovina komunističke vlasti

kojoj je mučenje i ubijanje uistinu predstavljalo zabavu. Bili su uvjereni da će udarajući pastire raspršiti cijelo stado vjernika.« Zatim je istakao i podcrtao da »ovo sjećanje na naše mučenike nema za nakanu pobudivati u nama mržnju i želju za osvetom. Kada bi to bilo, onda bismo mi sami u sebi njegovali zločinca i davali prostora đavlu. Odgovor na mržnju i na zlo je praštanje i ljubav. To je Isusov stav i tu je srce njegove muke.« U nadahnutoj propovijedi biskup Zdenko je nastavio da je stav ubijenih franjevaca bio onaj stav Isusovih učenika koji se nisu laćali mača niti su na mržnju odgovarali mržnjom i osvetom. »Naša pobijena braća nisu

potegli nikakav mač da bi se obranili, nego su dali svoj život, svoju krv, i te žrtve koliko god bile strašne i bolne nisu uzaludne, one su pobijedile. Donijele su Crkvi i našem narodu puno Božjeg blagoslova.« Svoju propovijed zaključio je sljedećim riječima. »Ovi redovnici mučenici zacijelo su naši zagovornici pred Bogom. Naš narod, a napose naša Hercegovina, kroz povijest je dala dosta mučenika. Njihovo mučeništvo nije bilo uzaludno, donijelo je puno blagoslova naraštajima do naših dana, jer mučeništvo je najplodnije sjeme dobrog i plemenitoga. Zahvalni smo Bogu za njih i molimo ga da takvih uvijek bude u našem narodu.«

Franjevački bogoslovi svojim su pjevanjem i služenjem na sv. misi uveličali ovaj čin vjere i zahvale Bogu za naše franjevačke mučenike. Na li-

cima ljudi vidjela se radost što imamo na nebu zagovornike kod Oca nebeskoga da i nama podari snagu svjedočanske vjere i nade da Bog drži povijest i našu sudbinu u svojim ru-

kama i da nas vodi k sebi.

Zavičajno društvo Širokobriježana u samostanskoj dvorani nakon sv. mise zadušnice priredilo je domjenak za sve koji su došli. ✍

MISOM ZA ŽRTVE RATA ZAPOČELO OBILJEŽAVANJE DANA OPĆINE LJUBUŠKI

Humac, 10. veljače 2019. (Ana Bubalo / ljportal.com) – Na drugu nedjelju u mjesecu veljači Ljubušaci su se u sjećanju vratili na vremena koja nas vode na tragične i krvave događaje mučeničke smrti naših pobijenih fratara i svih drugih nevinih žrtava. Tako je 10. veljače u crkvi Sv. Ante na Humcu slavljena sv. misa zadušnica za sve pobijene fratre

i ostale nevine žrtve ljubušskog kraja. Misno slavlje započelo je procesijom, a misu je predvodio humački gvardijan fra Dario Dodig, u sumisništvu sa župnikom fra Ljubom Kurtovićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »fra Leo Petrović i 65 subrača« fra Miljenkom Stojićem te još 15-ak svećenika.

Pred sv. misu zadušnicu u po-

zdravnim riječima je naglašeno da se ove večeri na poseban način moli za sve žrtve Prvoga svjetskog rata, zatim za one koji su ubijeni u Drugom svjetskom ratu i poraču te Domovinskom ratu, a posebno za sve pokojne svećenike i fratre koji po mjestu rođenja pripadaju humačkom samostanu ili su iz drugih područja u i oko Ljubuškog ubijeni.

Fra Dario je svoju propovijed započeo promišljajući o riječima iz evanđelja: »Ne bojte se« koje se u Svetom pismu ponavljaju 365 puta, a kažu tumači da se to odnosi za svaki dan u godini, pa su upućene baš nama vjernicima. »Zato bih volio u ovom spomen slavlju da baš ove Isusove riječi podijelimo u našim srcima. Zašto mi se čine važnima ove riječi i ova kratka rečenica? Baš zato što ovo današnje vrijeme život šiba različitim valovima i olujama. Živimo u vremenu kada je sve više duhovnih, psihičkih i društvenih bolesti, kada

je čovjek pun straha i bojazni za svoj život, za ono što će biti sutra, kada čovjek ima sve više trauma, kada sve više ima suvremenih bolesti, depresije, nervoze, žurbe i napetosti, nasilja u obitelji, kada čovjek traži izlaz iz životnih poteškoća. Važne su baš ove riječi koje je Isus uputio svojim učenicima i nama ih danas želi reći. Nekako kao da nam danas i ove žrtve koje spominjemo žele poručiti ne bojte se života, ne bojte se kroz njega koračati puni pouzdanja, kao što se nismo ni mi bojali koji smo položili život, prolili svoju krv i koji se nismo bojali i skrivali jer smo imali nutarnju jakost Duha Svetoga«, kazao je fra Dario.

Humački gvardijan je u svojoj propovijedi također pročitao jedno

od pisama bl. Alojzija Stepinca koje je pisao svećenicima u zatočeništvu u Krašiću te poručio: »Bl. kardinal Alojzije Stepinac simbol je našega naroda. On je u sebi uključio sve žrtve hrvatskog naroda i u njegovom pismu uočavamo ove Isusove riječi "Ne bojte se". Nije se dao pokolebati, nije posustao na putu Isusa Krista. Kod njega nema ni trunka obeshrabrenja ni mržnje, ni napadanja nikoga. Iz pisma vidimo da je bio pun Duha Božjega, njegova snaga je Bog i Isus Krist koji ga je podigao i u tome nije posustao. To je poruka dana, u slici ovih žrtava koji su položili život da bismo mi ovdje mogli slobodno živjeti. Neka ove Isusove riječi uvijek budu prisutne u našem životu i ne bojmo se kročiti zemljom

slušajući glas Božji.«

Misno slavlje svojim lijepim pjevanjem uveličao je veliki župni zbor pod ravnanjem prof. Zdenka Vištice.

Prije sv. mise na Trgu Franje Tuđmana na spomen obilježju vijence su položili i zapalili svijeće načelnik općine Nevenko Barbarić, predsjednik Općinskog vijeća Tihomir Kvesić, dopredsjednik Vlade i ministar financija Toni Kraljević i predsjednik Skupštine Ivan Jelčić, a potom i članovi obitelji poginulih te predstavnici Udruga proisteklih iz Domovinskog rata iz Ljubuške općine. Tako je sjećanjem na pobijene hercegovačke fratre i ostale nevine žrtve započeo prvi dan svečanog obilježavanja Dana općine Ljubuški. ✍

NE ĆE BITI MOGUĆE PRONAĆI POSMRTNE OSTATKE SVIH POBIJENIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 11. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – Novinar Željko Ivković napravio je razgovor s fra Miljenkom Stojićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Razgovor je objavljen u *Katoličkom tjedniku*, br. 6. Povod za to bili su IX. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca, odnosno 74. obljetnica jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih fratara.

Fra Miljenko je u razgovoru objasnio da je zadaća Vicepostulature prikupiti svjedočenja i dokumente koji dokazuju da su hercegovački franjevci ubijeni iz mržnje prema vjeri. Traži se samo istina, ma kakvom se ona pokazala. Hercegovina je 1945. doživjela masakr kao nikada do tada u svojoj povijesti. Prema saznanjima, ubijen je svaki deseti Hercegovac. »Uz to što su odgajali puk za vjeru u Boga, a ne za bezboštvo, jedan od velikih "grijeha" hercegovačkih franjevaca bio je i taj što su preporodili Hercegovinu i širi kraj te u svojoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu odgajali buduće hrvatske intelektualce.« Naglasio je da bi bilo potrebno osuditi barem jednog počinitelja kako bi se preko njega osudio čitav jugokomunistički pokret i napravila se svojevrсна lustracija.

Fratrati su od samog početka tragali za istinom. U studenome 1945. Ozna je oduzela gotovo sva prikupljena svjedočenja od tajnika provincije dr. fra Bonicija Rupčića, svjedoke su zastrašili ili uhitili i zabranili da se o tome govori. Fra Andrija Nikić je u godinama Hrvatskog

proljeća uspio prikupiti oko 400 stranica svjedočenja iz prve ruke, a fratri su u samostanskoj crkvi pokopali 12 franjevaca ubijenih u ratnom skloništu i šest franjevaca ubijenih u Mostarskom Gracu. Godine 2004., na inicijativu tadašnjeg provincijala fra Slavka Solde, osniva se Povjerenstvo za pripremu kauze mučenika na čelu s fra Antom Marićem, a 2007. sve preuzima Vicepostulatura na čelu s fra Miljenkom Stojićem.

»Oduvijek su ljudi štovali svoje pobijene fratre, kao i sve svoje druge pobijene. Pokretanjem Vicepostulature probudila se u njima nada da će konačno biti i službeno priznato ono što oni neprestano nose u svojim srcima. Rasplamsala se molitva za zagovor pobijenih franjevaca, rasplamsalo se njihovo simboličko povezivanje sa svojim pobijenima.«

Što se tiče proglašenja blaženima, fra Miljenko je rekao sljedeće: »Važno je zapravo samo da sve lijepo ide svojim službenim tijekom i da se kroz taj rad čisti svijest svih nas od jugokomunističkih laži i upliva. Trenutačno smo, naime, još u istražnom razdoblju koje je pri samome svojem kraju. Vicepostulatura je već neko vrijeme spremna podnijeti prikupljena svjedočenja i dokumente mjesnom biskupu da započne postupak mučeništva na biskupijskoj razini. To će i učiniti kada Uprava Provincije da zeleno svjetlo. Nakon toga ostaje još rimska razina te uzdizanje barem nekih od njih na čast oltara. Uz Božju pomoć doći će se i do toga časa.« ✍

DAN SJEĆANJA NA POBIJENE DRINOVAČKOG KRAJA

Drinovci, 11. veljače 2019. (Lucijana Kožul) – U nedjelju, 10. veljače, na spomendan bl. Alojzija Stepinca, pod pučkom sv. misom vjernici župe Drinovci sjetili su se poteklih iz ove župe koji su ubijeni zbog mržnje prema vjeri i Crkvi u Drugom svjetskom ratu i poraću, kao i u Prvom svjetskom i Domovinskom ratu. Iz župe Drinovci ubijeno je sedam fratara, četiri biskupijska svećenika, jedan đakon i jedan sjemeništarac te 260 članova puka Božjega.

Prije sv. mise pročitana su imena pobijenih iz crkvene hijerarhije i upaljene svijeće pokraj njihove fotografije. Sv. misu predvodio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«.

U svojoj primjerenj propovijedi fra Miljenko je između ostaloga rekao da naš narod i Crkva moraju proći kroz bolan proces suočavanja s istinom i otkrivanja onoga što se dogodilo s pobijenima u Drugom svjetskom ratu i poraću. Na žalost, i danas postoje u našoj sredini oni koji se bore protiv Crkve, katoličke vjere i hrvatskog naroda. Njima se treba oduprijeti i pobijediti ih.

Nakon sv. mise vjernici su mogli

nabaviti knjigu fra Ratimira Kordića *Fratar narodni neprijatelj*. Ona donosi sjećanje hercegovačkog franjevca fra Ratimira Kordića na ratne i poratne dane Drugoga svjetskog rata. U to vrijeme fra Ratimir je bio župnik u Drinovcima te je iza sebe ostavio rukopis u kojemu opisuje ono što su on i njegovi župljani proživljavali u tim danima. Nekoliko je puta kasnije uništavao ta svoja zapamćenja zbog opravdanog straha od jugokomunista. Ovaj je rukopis završio 70-ih godina prošlog stoljeća. Skrio ga je i tako je ostao sačuvan. Nakon fra Ra-

timirove smrti njegov bratić fra Kornelije Kordić objavio ga je u obliku knjige.

Uz knjigu vjernici su mogli nabaviti i glasilo Vicepostulature *Stopama pobijenih*. Kroz njega se širi prava istina o tim nesretnim danima.

Događanje je završeno uz zaključak da naši pobijeni trebaju ostati duboko u mislima i molitvama svih nas te da ih nikada ne smijemo zaboraviti. A to su već svojom nazočnošću pokazali vjernici dolazeći na ovu sv. misu zadušnicu u većem broju nego inače. ✍

KULTURA SJEĆANJA NA ŽRTVE KOMUNISTIČKOG TOTALITARIZMA – TEMA KNJIŽEVNO-GLAZBENE VEČERI ODRŽANE U MOSTARU

Mostar, 13. veljače 2019. (D. Šimić / hrsvijet.net) – U Mostaru je 12. veljače održana književno-glazbena večer »Istinom do pomirbe« na kojoj se, uz prigodnu izložbu knjiga, govorilo o kulturi sjećanja na komunistički totalitarizam i njegovim posljedicama s kojima se i danas susrećemo. O ovoj je temi govorilo nekoliko povjesničara, istraživača i novinara.

Ante Čuvalo, dugogodišnji po-

litički emigrant i profesor povijesti na Ohio State University i na Collegeu Joliet kod Chicaga osvrnuo se na dosadašnji tijek istraživanja komunističkih zločina. »Često čujemo pitanje: "Što povijest kaže". Međutim, povijest o sebi ne kaže ništa. O prošlosti govore povjesničari. A da bi se jedno razdoblje kvalitetno istražilo, treba otvoriti arhive, treba zagrnuti rukave, pronaći sve što

je zapisano i onda neka povjesničari to stavljaju u kontekst. Na žalost, puno puta u prošlosti, pa tako i u razdoblju komunizma, povjesničare se, kao i novinare i književnike, nastojalo ujarmiti u službu vladajućeg sustava. Kad se tako postupa, povjesničari nemaju što govoriti. Tada na pozornicu stupa obična ideološka promidžba«, istaknuo je profesor Čuvalo. Osvrnuo se i na fenomen

tzv. političke korektnosti ocijenivši ga novim, istina blažim, oblikom totalitarizma. »Ovo se nije događalo samo u totalitarnim sustavima kakvi su nacionalsocijalizam, fašizam i komunizam. Ovo se, na žalost, događa i danas i to u ime tzv. "političke korektnosti". Stoga nije pretjerano reći da smo sve više izloženi novoj vrsti totalitarizma koji dolazi na mala vrata i u kome "postaje važno pakiranje a ne sadržaj"«, zaključio je Čuvalo.

Novinar, publicist i istraživač Stanislav Vukorep osvrnuo se na dosadašnja istraživanja u području istočne Hercegovine. »Na području Trebinjske biskupije prije Drugoga svjetskog rata živjelo je nešto manje od 30.000 katolika. U dosadašnjim istraživanjima žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća na tom području poimenično je registrirano gotovo 5.000 ratnih žrtava. To je demografski gubitak od 17 %, što je stravičan podatak o stradanju jednoga naroda kakav nigdje u Europi nije zabilježen«, istaknuo je Vukorep dodajući da spomenuti popis žrtava nije i konačan. Osvrnuo se i na nedostatak istraživanja i popisa žrtava u samom Mostaru. »Nama je Mostar bio i ostao bolna točka. Na žalost, istraživanja ratnih i poratnih žrtava u Mostaru nitko do sada nije radio. U Mostar je došlo dosta križnih putova, a iz Mostara se nitko nije vraćao. Ne-

istraženih grobišta u Mostaru i oko Mostara ima dosta. Čelovina, Sjeverni logor i prostor sjevernije bili su stratišta 1945. i kasnije«, podsjetio je Vukorep. Dotakao se i masovnih grobnica na Radimlji kod Stoca za koje se vjeruje da su jedne od najvećih u Hercegovini. »Dostupni pokazatelji kažu da je jedan od odvojaka Križnog puta iz Mostara vodio prema Radimlji. Tu je, prema iskazima svjedoka, nakon Drugoga svjetskog rata ubijeno nekoliko tisuća ljudi. Nakon što je krvavi pir završen, na tom prostoru zasadena je vinova loza. Temeljem iskaza svjedoka, koji su prisilno zatrpavali pobijene, mi smo na Radimlji došli do ostataka mnoštva ljudskih kostiju. Međutim, zbog nedostatka potpore morali smo odustati«, zaključio je Vukorep, koji je o stradanjima u istočnoj Hercegovini objavio dvije vrlo zapažene knjige.

Vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« i dopredsjednik Komisije HKB i BK BiH za hrvatski martirologij fra Miljenko Stojić osvrnuo se, između ostaloga, na dosadašnje aktivnosti ovih dviju institucija. »Tragajući za tijelima pobijenih hercegovačkih franjevaca pojavio se problem vezan za posmrtnu ostatke ubijenih civila i zarobljenih vojnika različitih poraženih vojnih postrojbi. Taj problem je rije-

šen zahvaljujući angažmanu civilnih vlasti u desetak općina s hrvatskom većinom i formiranjem prikladnih povjerenstava. Popis stradalih u Drugom svjetskom ratu i poraću, iz poznatih razloga, u Hrvatskoj i BiH nisu obavile civilne vlasti, pa je uskočila Crkva«, kazao je fra Miljenko Stojić, dodajući da će taj popis uskoro biti završen. »Posebna je priča Groblje mira na Bilima kod Mostara. Prošle godine postavili smo križeve s imenima pobijenih katoličkih svećenika, redovnika i redovnica, a ove i slijedećih godina križeve s imenima dobit će i pobijeni civili po općinama. Naravno, sukladno popisu koji se privodi kraju«, zaključio je fra Miljenko Stojić.

Povjesničar Hrvoje Mandić osvrnuo se na istraživanja ove teme u emigrantskim i jugoslavenskim izvorima, te u historiografiji i publicistici od devedesetih naovamo. »U historiografiji i publicistici nakon Drugoga svjetskog rata, postojalo je određeno zanimanje za stradanje puka, te katoličkih svećenika i redovnika u Hercegovini. Poglavitito je to zanimanje, u vrijeme bipolarne podjele svijeta, postojalo kod hrvatskog iseljeničtva, u čemu su prednjačili hercegovački franjevci koji su djelovali u SAD-u, Švicarskoj i Italiji. U isto to vrijeme u jugoslavenskoj je historiografiji ciljano razmatran odnos hercegovačkih franjevaca prema vlasti NDH tijekom Drugoga svjetskoga rata. Međutim, cilj toga razmatranja nije bio utvrđivanje povijesnih činjenica, nego pokušaj utvrđivanja tzv. partijskih istina i nastavak borbe protiv tzv. klasnih neprijatelja«, ocijenio je Mandić. Ukazao je i na značaj daljnjih istraživanja. »Međutim, brojne su tematske cjeline i dalje ostale neobrađene ili su slabo obrađene. Tu su u prvome redu demografski gubitci Hrvata Hercegovine u Drugom svjetskom ratu i poraću koje je nemoguće točno prosuditi do okončanja poimeničnog popisa. Znatnu pozornost svakako zaslužuju i teme

poput odnosa katoličkih svećenika i hrvatskog puka prema nacizmu, fašizmu, ustaštvu, četništvu i partizanskom pokretu. Jedna od najzahalnijih tema svakako je uloga hercegovačkih franjevaca u spašavanju Židova i drugih žrtava totalitarnih režima tijekom Drugoga svjetskog rata – tema koja je, na žalost, zbog političkih razloga desetljećima sustavno zataškavana«, zaključio je povjesničar Hrvoje Mandić.

Predstavljajući ciljeve udruge, književnica i predsjednica Središta Hrvatskog svjetskog kongresa za istraživanje posljedica totalitarizma u BiH, Anita Martinac govorila je o značaju kulture sjećanja. »Kultura sjećanja zaprljana je predugom vladavinom komunističkog totalitarnog režima i ukorijenjenog straha koji je i danas lako uočiti u pojedinim po-

dručjima gdje su se dogodili veliki zločini. Također režirana povijest nametnuta naraštajima stvara otpor i to neznanje, odnosno nepoznavanje istine, osnovni je problem zašto je dugotrajan proces demontiranja komunističkog naslijeđa. Neophodno je suočavanje s prošlosti – kolikogod da je ona teška – jer ignoriranje i potiskivanje problema ne će donijeti rješenje. Naprotiv, problem što se više odgađa postaje veći, a to se može uočiti u brojnim medijskim manipulacijama onih interesnih skupina kojima odgovora nestabilnost na ovom području«, istaknula je Anita Martinac.

U glazbenom dijelu programa, s pjesmama na ovu temu, nastupile su mlade glazbenice Lucija Zovko i Lucija Hrčić, a pročitan je i ulomak iz djela *Napokon: Iz tame u svjetlo ili po-*

vorka smrti, autorice Renate Dobrić, ravnateljice Gradske knjižnice u Kaštelima, koje je, kao i izvedene skladbe, nagrađeno na Danima pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Program je moderirala novinarka Radiopostaje »Mir« Međugorje Višnja Spajić. Večer je organiziralo Središte Hrvatskog svjetskog kongresa za istraživanje posljedica totalitarizma u BiH.

U sklopu programa organizirana je i prodajna izložba knjiga autora koji su pisali o temi komunističkog totalitarizma, masovnim ubojstvima, stradanju naroda i katoličkih svećenika. Većina knjiga mogla se kupiti po promotivnoj cijeni, a sami autori su u više navrata istaknuli kako »ova vrsta literature uopće nema potporu državnih i entitetskih institucija«.

GVARDIJAN FRA DANKO PERUTINA: JUGOKOMUNISTI SU POKUŠALI ZATRTI FRANJEVAČKU PROVINCIJU U HERCEGOVINI

Zagreb, 14. veljače 2019. (Hina) – Gvardijan franjevačkog samostana u Mostaru fra Danko Perutina ustvrdio je da su jugokomunisti 14. veljače, točno prije 74 godine, pokušali zatrti franjevačku zajednicu u Hercegovini pobivši sedmoricu od ukupno 66 franjevaca, ali da u tome nisu uspjeli jer je zanimanje mladih za pristup franjevcima poraslo. Sukladno franjevačkim izvorima, po nalogu samoga vrha tadašnje države, pripadnici tajne partizanske policije Ozne na današnji su dan u popodnevnim satima došli u franjevački samostan u Mostaru te odveli provincijala fra Lea Petrovića, gvardijana fra Grgu Vasilja, fra Jozu Bencuna, fra Bernardina Smoljana, fra Rafu Prusina, fra Kažimira Bebeke i fra Nenada Pehara. Strijeljali su ih bez suđenja, a tijela im bacili u Neretvu.

Današnji gvardijan u Mostaru fra Danko Perutina rekao je u propovijedi na sv. misi zadušnici kako su stradali franjevci bili nevini te da su ubijeni iz mržnje. »Tu je na djelu bila ljudska zloća, kao i nasilje što ne šteti nikoga, pa ni franjevce koji nisu u ratu počinili ništa loše, dapače, pomagali su ljudima iz sve tri vjere da se spase«, rekao je fra Danko. Po njegovim riječima likvidacija sedmoricu mostarskih franjevaca, te još 59 diljem Hercegovine, imala je za svrhu zatrti franjevce. »Jugokomunisti su fratere po Hercegovini ubijali hotimično po popisu: provincijal, gvardijani, profesori na Širokom Brijegu... Mislili su da će njihovom smrću nestati Hercegovačke franjevačke provincije, a da oni koji ostanu ne će imati snage nastaviti njihovo djelo«, istaknuo je. Takva nakana, međutim, urodila je, po fra Dankinim riječima, još većim zanimanjem mladih da pristupe franjevačkom redu u Hercegovini. Dodao je da se ovu tragediju ne smije zaboraviti, nijekati ili umanjivati. Pozvao je na praštanje, ali i da se rasvijetle zločini koji su počinjeni nad franjevcima, kao i nad hrvatskim civilima nakon Drugoga svjetskoga rata.

Katolička Crkva započela je postupak dokazivanja mučeništva 66 franjevaca iz Hercegovine »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, koji su uglavnom pobijeni potkraj Drugoga svjetskog rata. Na čelu toga je fra Miljenko Stojić koji je također nazočio večerašnjoj sv. misi zadušnici.

U VITINI SLAVLJENA SV. MISA ZADUŠNICA ZA ŽRTVE RATOVA I PORAĆA

Vitina, 18. veljače 2019. (Ana Bubalo / ljportal.com) – Župljani župe sv. Paškala Bajlonskog, jedne od sedam župa koje se većim dijelom prostiru na području općine Ljubuški, jučer su odali počast žrtvama ratova i poraća iz svoje župe tako što je u župnoj crkvi slavljena sv. misa zadušnica koju je predvodio fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, uz sumisništvo fra Petra Ljubičića.

U svojoj zanimljivoj propovijedi fra Miljenko je okupljenu puku objasnio da su uz traganje za pobijenim hercegovačkim franjevcima krenuli i u traganje za pobijenim vjernim članovima puka Božjega. Stoga su u pojedinim općinama ustanovili prikladna povjerenstva i dali se na posao te izrazio nadu da su vjernici već upoznati sa svime što čini Vicepostulatura postupka mučeništva »fra Leo Petrović i 65 subrača«. Ali krenuli su i korak dalje. Najprije je HBK i BK BiH ustanovila Komisiju za hrvatski martirologij. Budući da države s objiju strana granice nisu htjele popisati pobijene, toga se posla prihvatila spomenuta Komisija. Već je mnogo toga učinila, ali posla ima još puno. U svemu ovom ne smije se zaboraviti ni na Groblje mira na Bilima. Tamo će se postaviti križevi za sve pobijene i time simbolično dostojno pokopati i one za čije se grobove ne zna. Tako će i njihovi potomci imati mjesto gdje će za njih zapaliti svijeću i pomoliti se za pokoj njihove duše. »Jedna od najvećih izgubljenosti kroz protekla desetljeća bila je pripadnost jugokomunizmu. Netko je to učinio svjesno, jer mu je izgledalo da je to onaj pravi pogled na život. Drugi je to učinio zbog ovozemaljskih prohibitika, zbog nespremnosti podnijeti žrtvu. Dobro znamo što je jugokomunizam učinio ovom pitomom vitinskom kraju. Došao je glave petorici franjevac, došao je glave njih 370, vjernih članova puka

Božjega. Po mjestima to izgleda ovako: Grabovnik 49, Otok 29, Proboj 82 i Vitina 210. Kasnije nije dao da se sve ovo preispituje, donio je svoju istinu i prisiljavao druge da je se drže. Trajalo je to dugih i predugih 45 godina. Nakon toga naši su branitelji prekinuli taj zločinački hod i donijeli nam slobodu. Zbog toga danas trebamo cijeniti kako svoje pobijene u Drugom svjetskom ratu i poraću, pobijene u ratovima prije, tako i one ubijene u Domovinskom ratu. Zajedno smo i nitko nas ne smije rastaviti«, kazao je fra Miljenko u svojoj propovijedi. Zaključio je: »Mi na ovim prostorima ne bismo smjeli to sebi dopustiti. Volimo svoga Boga, volimo svoju hrvatsku domovinu i nikakvo nam zlo ne može ništa. Toliko puta kroz povijest, a zadnji put u Domovinskom ratu, to se itekako dokazalo.«

Od ove godine će 3. nedjelja u mjesecu veljači za župu Vitina biti u znaku sjećanja na vremena koja nas vode na tragične i krvave događaje mučeničke smrti pobijenih fratara i svih drugih nevinih žrtava s ovih naših prostora. ✍

PROMOVIRAN SPOT ZA SKLADBU »BOŽE, NEK' SE NIKAD NE ZABORAVI«

Široki Brijeg, 11. ožujka 2019. (Lucijana Kožul) – U sklopu obilježavanja obljetnice ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca u Drugom svjetskom ratu i poraću, Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« priređuje i nagradni natječaj za uzrast djece, mladeži i odraslih. Na nagradnom natječaju 2017. drugu nagradu za uzrast odraslih osvojio je Franjo Kraljević za pjesmu »Bože, nek' se nikad ne zaboravi«. Autor teksta sam je pjesmu

uglazbio. Za aranžman i miks zaslužan je Gabrijel Prusina. Mastering je odradio Saša Miočić, a izdavač je Središte HSK za istraživanje posljedica totalitarizama. Pjesmu izvodi Gregorian Cro.

Ovih je dana promoviran i videospot u izvršnoj produkciji Kadar d. o. o, a producenti su Franjo Kraljević i Niko Marušić. Redatelj je Tomislav Topić dok je direktor fotografije Mirko Pivčević. Kolorist i zaslužan za efekte je Tomislav Bubalo.

Autor pjesme i jedan od producenata spota Franjo Kraljević posebno je zahvalio fra Miljenku Stojiću, don Draganu Filipoviću i Niki Marušiću na pomoći i potpori u ovom projektu. Također je zahvalio i svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli da ova pjesma i videospot budu ovakvi kakvi jesu. Videospot može se pronaći na web stranici: <https://www.youtube.com/watch?v=Ivwa12wMVk0> ✍

S KRAJA BOSNE KROZ ZAPADNU HERCEGOVINU

Široki Brijeg, 22. ožujka 2019. (ktabkbih.net) – Galerija na Širokom Brijegu širom je otvorila svoja vrata umjetničkim djelima koja su nastala na međunarodnoj likovnoj koloniji održanoj u Srebrenici 2016. i 2017. Više od 70 djela umjetnici su tada darovali Franjevačkom međunarodnom centru za dijalog, mir i pomirenje u Srebrenici. Većina umjetnika, tijekom višednevnih kolonija, došla je u Srebrenicu i Srednje Podrinje kako bi se upoznali s franjevačkom prošlošću te najnovijim događanjima u Srebrenici i mjestima župe Zvornik – Srebrenica koja za svoga zaštitnika ima Presveto Srce Isusovo.

Župna crkva u Zvorniku srušena je 1947. Vjernici ovih prostora, čiji je broj prema zadnjem popisu preko 200, svakodnevno, a pogotovo nedjeljom, mole za duhovnu i tvarnu obnovu svoje župe. Već godinu dana vjernici Zvornika imaju župni ured i molitveni prostor dok se vjernici Bratunca i Srebrenice okupljaju u spomen kapeli Sv. Marije u Srebrenici.

Na samom otvaranju izložbe na Širokom Brijegu pojavio se i zbor »Klisa« te su prigodno izveli pjesmu »Ima jedna duga cesta« uz pratnju fra Jose Oršolića na gitari i Ljubice Lončarević na usnoj harmonici. Ljubica Lončarević prvu je usnu harmoniku dobila u Drugom svjetskom ratu i rado nastupa sa svojim zborom.

Zbor je također, prvi put izvan svoje župe, nastupio na večernjoj sv. misi na Širokom Brijegu u crkvi Uznesenja BDM. Pred samu sv. misu gosti su svima u crkvi podijelili krunice iz Srebrenice koje su svojim rukama napravili sami vjernici iz Bratunca, Srebrenice i Zvornika.

Pozdravljajući domaćina i vjernike na kraju sv. mise, župnik Srebrenice i Zvornika fra Joso Oršolić je između ostaloga rekao: »Molite za svoje obitelji, obnovu župe i hrvatskog naroda, mir i pomirenje, oprostjenje grijeha, a lijepo Vas molim da molite i za našu župu!«

O izložbi su govorili umjetnici Kristina Lončar i dr. Josip Mijić, a otvorio ju je gvardijan fra Tomislav Puljić. Sa stradanim širokobriješkim fratrima, vjernike iz Srednjeg Podrinja upoznao je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«.

Nakon svečanog otvaranja Izložbe i upoznavanja s ubojstvom hercegovačkih franjevaca, hodočasnici Srebrenice i Zvornika otputovali su u Međugorje. Sljedećeg dana predstavili su se na Radiopostaji »Mir« Međugorje. Ljubica Lončarević je spomenula svoja sjećanja na prethodne dolaske u ovo mjesto. Ivan Milas je rekao kako drugi put dolazi i sve više upoznaje snagu i vrijednosti života po vjeri dok je Vesna prvi put

ovdje i upravo zahvaljujući molitvenom prostoru u Zvorniku konačno ima mogućnost, nakon što je dobila ukrjepljenje ženidbe u korijenu, primati sv. sakramente te tek sada, zajedno s milijunima vjernika koji dolaze u Međugorje, osjeća što znači živjeti svoju vjeru, moliti za mir u svijetu i domovini BiH.

Hodočasnici iz Bratunca, Srebrenice i Zvornika također su posjetili Majčino selo, gdje su slavili i sv. misu. Susreli su se i s ovisnicima, poslušali njihova svjedočanstva i poželjeli im što brži oporavak, izlječenje i povratak k obitelji.

Potom je uz molitvu i pjesmu slijedio put povratka, koji traje sedam sati, u Srednje Podrinje. »Široki Brijeg, stradanje fratara i hodočašće u Međugorje, još će nas više ojačati u našim nadanjima i molitvi za obnovu naše župe i porušenih crkava. Nadamo se i vjerujemo kako će jednoga dana konačno i naša župa Zvornik-Srebrenica dobiti svoju "malu katedralu"«, rekli su vjernici župe Zvornik-Srebrenica. ✍

RAŽANAC: DUHOVNA OBNOVA NA TEMU HRVATSKIH MUČENIKA

Ražanac, 25. ožujka 2019. (Lucijana Kožul) – Župljani župe Ražanac, zajedno sa svojim agilnim župnikom don Filipom Kucelinom, odlučili su kroz ovogodišnju korizmu duhovno se svaki tjedan obnavljati kroz govor o hrvatskim mučenicima. Ove 3. korizmene nedjelje izbor je pao na Vicepostulaturu postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subračé«. Uoči početka duhovne obnove, u petak 22. ožujka, moljen je Put križa koji je napisao fra Bonaventura Duda na spomen maceljskih žrtava i žrtava Križnog puta. Htjelo se time ukazati na tu tešku ranu hrvatskoga naroda koja još nikako da zacijeli zbog nebrige hrvatskih vlasti. Nakon završetka sv. mise u župnim prostorijama prikazan je film »Macelj – Titovo stratište« redateljice Nade Prkačin u izdanju Laudato TV-a.

Sutradan, 23. ožujka, duhovni program također je započeo Putem križa, nakon kojega je vicepostulator fra Miljenko Stojić nazočnima približio što se to zapravo dogodilo na Širokom Brijegu u veljači 1945. kada su ga osvojili jugokomunisti i što se općenito dogodilo s pobijenim hercegovačkim franjevcima u Drugom svjetskom ratu i poraću. U sv. misi, koju je predvodio, propovijedajući je naglasio da se trebamo brinuti za svoje pobijene, cijeniti ih i dostojno ih pokopati ako još nisu pokopani. Nastavio je i s približavanjem žrtve hercegovačkih franjevaca nazočnima na sv. misi. U skladu s prethodnom večeri, opet je u župnim prostorijama prikazan film, ovaj put »In odium fidei – Iz mržnja prema vjeri«, spomenute redateljice i izdavača.

Sutradan, u nedjelju 24. ožujka, vicepostulator fra Miljenko Stojić propovijedao je najprije na sv. misi u Rtini. Ovaj put skladno je uklopio žrtvu hercegovačkih franjevaca u žrtvu vjernih članova puka Božjega. Slične riječi ponovio je i na pučkoj sv. misi u Ražancu u prepunoj župnoj crkvi. Osjećalo se da su željni ovakvog duhovnog govora, da žele pročistiti svoje pamćenje i kao novi ljudi krenuti dalje kroz život. Kasnije se u razgovoru s njima saznalo i da tvrdokorni jugokomunisti polako shvaćaju

svoje zablude i okreću se pravim vrijednostima. A poslije svega opet je prikazan dokumentarni film, ovaj put o traganju za pobijenima na području Širokog Brijega naslova »Kosti smiraj traže«. Prije njega nazočnima je u crkvi o svemu tomu govorio Pero Kožul, pročelnik povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području Širokog Brijega. Ujedno je i kratko predstavio dvije knjige izrasle na tome radu: »Otkopana istina Širokog Brijega« te »Od Širokog do Bleiburga i nazad«.

Ova duhovna obnova završila je ugodnim druženjem sa župnikom i župljanima. Izmijenjena su iskustva koja će objema stranama dobro doći. ✍

IZRADA MONOGRAFIJE POSVEĆENE ŽRTVAMA IZ BROTNJA

Čitluk, 5. travnja 2019. (citluk.ba) – U uredu predsjednika Općinskog vijeća danas je održana 5. sjednica Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Čitluk. Uz članove Povjerenstva, među kojima je bio i fra Miljenko Stojić kao vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subračé«, sjednici su također nazočili Marin Radišić, načelnik općine Čitluk, Predrag Smo-

ljan, predsjednik Općinskog vijeća Čitluk i Mate Miletić, savjetnik načelnika.

Sjednica je održana kako bi članovi Povjerenstva razgovarali o djelatnostima vezanima za pripremu monografije posvećene žrtvama iz Brotnja te kako bi načelniku općine Čitluk, koji je u uvodnom dijelu sjednice podupro rad Povjerenstva, uputili inicijativu kojom se predlaže imenovanje Odbora za izradu monografije. Ona bi uz žr-

tve Drugog svjetskog rata trebala biti posvećena i žrtvama Prvog svjetskog rata te Domovinskog rata. Također je upućena i inicijativa za imenovanje Uređivačkog vijeća za izradu monografije.

Imenovanje Odbora za izradu monografije i Uredničkog vijeća načelnik općine Čitluk Marin Radišić, kako je obećao, predložiti će za sljedeću sjednicu Općinskog vijeća Čitluk jer je ovakva procedura propisana odlukom o utemeljenju Povjerenstva koju je usvojilo Općinsko vijeće Čitluk.

Razmatrajući mogući sastav Odbora za izradu monografije, Povjerenstvo je kontaktiralo sve župnike Broćanskog dekanata i oni su se složili da će biti dio Odbora zajedno s članovima Povjerenstva, kao i drugima koji mogu pomoći u izradi monografije.

Povjerenstvo je sastavilo popis užeg uređivačkog vijeća. Važno je pritom naglasiti da će ovo tijelo u svom radu biti otvoreno i za vanjske suradnike.

Uz navedeno, članovi Povjerenstva razgovarali su i o prikupljenim podacima te naglasili da se u suradnji sa župnicima došlo do vrijednih informacija i da Povjerenstvo već raspolaže obimnom arhivom podataka o žrtvama ratova koja će služiti za prvi korak u izradi monografije.

Može se očekivati da će njezina izrada biti složen i zahtjevan pothvat koji će trajati više od godinu dana. U razgovorima vezanima za izradu monografije istaknuto je kako je najvažnije izbjeći možebitne pogriješke te da je jako važno u sve uključiti stručnjake iz različitih područja.

»Nije nam bitna brzina izrade monografije, već nam je bitna njezina kvaliteta. Moramo već jednom imati knjigu s popisom naših žrtava jer to dugujemo stradali-ma, ali i današnjem pučanstvu Brotnja. Što budemo više odgadali korake vezane za izradu monografije posao će biti teži i zato je sada pravo vrijeme da sve ovo učinimo«, izjavio je Slaven Markota, predsjednik Povjerenstva. ✍

KORIZMENI KONCERT U ČAST POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Mostar, 6. travnja 2019. (Anita Martinac) – Korizmeni koncert *Requiem W. A. Mozarta, ususret 75. obljetnici smaknuća 66 hercegovačkih franjevac*, održan je 5. travnja u samostanskoj crkvi Sv. Petra i Pavla u Mostaru. Akademski zbor »Pro musica« iz Mostara, koji vodi don

Dragan Filipović i koji je najzaslužniji za ovaj događaj, uz glazbenu potporu Dubrovačkog simfonijskog orkestra te gostiju iz više država, pred prepunom crkvom oduševljenih posjetitelja ostavili su snažan pečat veličanstvenom izvedbom, o čemu je najbolje svjedočio dug pljesak. A

koncert će biti ponovljen u Katedrali u Dubrovniku.

Posjetitelji su mogli uživati u izvrsnim izvedbama Martine Zadro – sopran, Dubravke Šeparović Mušović – alt, Aljaža Farasina – tenor, Leonarda Jannia – bas. Sve je bilo predvođeno preciznim pokretima dirigenta Marca Tarduea.

Iako je Mozartov životni vijek bio vrlo kratak, iza sebe je ostavio brojna svjetski vrijedna glazbena djela. U Requiemu, za razliku od drugih mnogobrojnih djela, autor potpuno unosi svoje mladenačko srce, radosno, iskreno, smjerno i pokajnički, ali i dostojanstveno! Čas je lirik, čas dramatik, čas melankolik, ali uvijek jasan u frazi, miran u duši, bogat u harmoniji, profinjen na melodiji, misleći na sebe, dok u djelu traži pokoj duše za druge. Zajednička poruka ovoga djela neka budu riječi koje je izgovorio Mozart oprašajući se s ovim svijetom: »Sjaj jutra pobijedit će noćnu tminu!« Neka bude tako, kaže se u popratnom tekstu programa maestra don Dragana Filipovića. ✍

IVO JOSIPOVIĆ: FRATRI SA ŠIROKOG BRIJEGA BILI SU LEGITIMAN CILJ VOJNIH DJELOVANJA

Široki Brijeg, 16. travnja 2019. (Ivana Karačić) – Poznati portal HRsvijet u članku Damira Šimića od 13. travnja osvrnuo se na posljednji istup Ive Josipovića glede pogubljenja hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu u veljači 1945. Donosimo glavne naglaske.

U izjavi za riječki *Novi list* bivši predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović pokušao je opravdati jugokomunističke likvidacije katoličkih svećenika. Kao primjer takvim tvrdnjama naveo je staru Ozninu tezu o »naoružanim franjevcima«. »Fratrri sa Širokog Brijega podupirali su ustaše, kako to i danas čine neki njihovi nasljednici. Kada su partizani dolazili na Široki Brijeg, pružili su im vrlo snažan oružani otpor i uključivanjem u ratna djelovanja bili su legitiman cilj vojnih djelovanja«, riječi su Ive Josipovića. Ponavljajući teze kreirane s ciljem opravdavanja zločina još u vremenu Aleksandra Rankovića, on istodobno navodno žali »za svim ratnim žrtvama«. »Dakako, danas, s povijesnim odmakom, žalimo za svim žrtvama rata, ali moramo prepoznati što je bila čija uloga i tko je bio na pravoj a tko na krivoj strani«, izjavio je Ivo Josipović u razgovoru za *Novi list*.

No, kada je tijekom predsjedničke kampanje, u prosincu 2014., obišao franjevački samostan na Širokom Brijegu imao je drukčiju retoriku: »Čast mi je što sam ponovo u Širokom Brijegu i što mogu uživati u ovom

prekrasnom kulturnom blagu. Čuo sam impozantan podatak da je u jednom trenutku petnaest doktora znanosti predavalo u Gimnaziji. To je sjajan standard. Znamo da su mnogi ljudi koji su ovdje stekli temeljno obrazovanje kasnije postigli zaista velike karijere.«

Podsjetimo da su tijekom 1945. jugokomunisti počini strašne zločine nad hercegovačkim franjevcima. Tako su 6. veljače strijeljali šestoricu fratara zatečenih u župnoj kući u Mostarskom Gracu, 7. veljače upadaju u samostan na Širokom Brijegu i ubijaju 12 franjevaca te ih ubacuju u ratno sklonište gdje su ih i zapalili, 8. veljače uhitili su skupinu od devet franjevaca koji su se bili sklonili u samostansku mlinicu, 11. veljače prekinuli su nedjeljnu sv. misu u Izbičnu, odveli sa sobom trojicu franjevaca i ubili ih na nepoznatu mjestu, 14. veljače iz samostana u Mostaru odveli su sedmoricu franjevaca, svezali ih žicom te ih ubacili u Neretvu.

Kao osoba odgovorna za prikrivanje jugokomunističkih zločina u Biokovu u javnosti je spominjan Ante Josipović, Ivin otac, a kao organizator zločina u Mratovu spominje se Miko Tripalo. Nadajmo se da će hrvatsko društvo konačno steći snage krenuti putem lustracije te tako na najbolji mogući način odgovoriti na pitanje što se zapravo dogodilo u Drugom svjetskom ratu i poraću. ✍

IVU JOSIPOVIĆA OPOVRGAVALI JUGOKOMUNISTIČKI VOJNI PLANI I IZJAVE PARTIZANA KOJI SU MEĐU PRVIMA UŠLI U SAMOSTAN

Široki Brijeg, 16. travnja 2019. (Damir Šimić / hrsvijet.net) – Skandalozna izjava bivšeg predsjednika Ive Josipovića prema kojoj su »širokobriješki franjevci bili legitiman cilj vojnih djelovanja« nije registrirana u onom dijelu medija koji otvoreno ili prikriveno zagovaraju i promoviraju politiku »regiona«, odnosno postkomunističku i projugoslavensku politiku suprotnu Ustavu države Hrvatske. Izjavu, koju je većina javnosti dočekala sa zgražanjem, registrirali su tek elektronički mediji koji nisu dio »regionalnog projugoslavenskog mainstrea«.

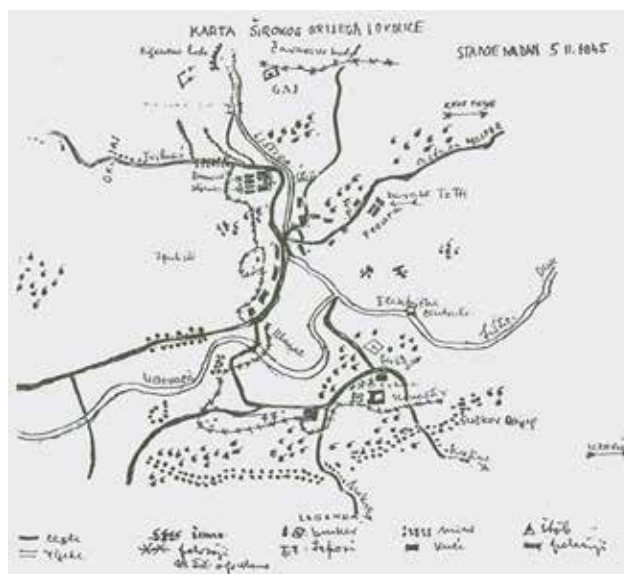
»U hrvatskom se društvu, na žalost, nije dogodila lustracija, kao što je trebalo, pa je Ivo Josipović najprije uspio postati predsjednik Republike Hrvatske, a onda ovih dana izjaviti to što je izjavio. U Poljskoj čak imaju snage i jednome Lechu Wałęsi dokazati ili dokazivati da je bio doušnik komunističkih službi. Valjda će jednom

i hrvatsko društvo krenuti pravim smjerom«, izjavio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, zamoljen da za HRsvijet prokomentira tvrdnje bivšeg predsjednika Hrvatske.

Sa Stojićem smo razgovarali i o povijesnim okolnostima koje su prethodile neviđenom masakru nad pripadnicima samostanske zajednice na Širokom Brijegu toga 7. veljače 1945. »Nikakvo oružje niti ikakve vojne utvrde nisu bile u franjevačkim prostorima. O svemu najbolje svjedoče jugokomunistički planovi za napad koje su izradili njihovi vojni obavještajci. Fra Andrija Nikić je te planove 1971. pronašao u Arhivu vojnoistorijskog instituta u Beogradu pa ih tamo jamačno može pronaći i Ivo Josipović ako mu je stalo do istine«, navodi fra Miljenko Stojić i podsjeća da širokobriješki fratrri nisu pobijeni u »žaru borbe«, nego tek nakon okončanja bojevih djelova-

nja, kada se crta bojišnice pomakla prema Mostaru. »Jugokomunisti su ušli u samostanske prostore oko 10.00, a ubijanje franjevacu je počelo oko 16.00 sati, što znači da nisu pobijeni prilikom pružanja oružanog otpora. I to Ivo Josipović može pronaći ili u rečenom arhivu ili u dijelu jugokomunističke literature, pa i u njemačkim izvorima«, jasan je fra Miljenko.

Osvrnuo se i na vlastita istraživanja tijekom kojih je razgovarao s nizom civila koji su tih dana utočište potražili u samostanskim prostorijama, ali i pripadnicima partizanskih postrojbi koji su među prvima ušli u samostan na Širokom Brijegu, smještenom iza tadašnje crte bojišnice. »Osim civila, koji su se bili sklonili u samostanske prostore, kao vicepostulator ispitao sam i mnogo jugokomunističkih boraca koji su prodrli u samostan. Svi su potvrdili već navedeno. Ivo Josipović očito sve ovo nije napravio, odnosno čitao je samo literaturu jugokomunističkih komesara koji su pisali po narudžbi oblikujući neku novu stvarnost«, podsjeća fra Miljenko Stojić koji osobito zahvaljuje puku koji ne prihvaća recikliranje teza koje je osmislila Rankovićeva Ozna prije više od sedam desetljeća. »Hvala hrvatskom puku koji s gnušanjem odbija Josipovićeve i slične izjave i postupke. Što se više budemo borili za dobro svoje domovine, to će prije on i svi nasljednici jednog od triju totalitarizama u suvremenom svijetu (nacionalsocijalizam, fašizam i komunizam, kako je to svojom rezolucijom proglasilo Vijeće Europe) biti gurnuti u mrak povijesti«, istaknuo je fra Miljenko Stojić.

»Fratri sa Širokog Brijega podupirali su ustaše, kako to i danas čine neki njihovi nasljednici«, dio je Josipovićeve izjave iz koje su mnogi izvukli zaključak kako se odnosi na Vas osobno i na aktivnosti Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraču«, pitali smo dalje fra Miljenka Stojića. »Kad je, pak, riječ o Vicepostulaturi postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subraču", onda najprije treba reći da ona ne traži zločince, nego žrtve. Pritom vicepostulator ne smije skriti niti ono što pobijenima ide u prilog niti ono što im ne ide. Isto vrijedi i za povijesni okvir koji treba izraditi i smjestiti ih u njega«, zaključio je fra Miljenko.

ZBORNİK RADOVA O FRANJEVAČKOJ KLASIČNOJ GIMNAZIJI NA ŠIROKOM BRIJEGU

Široki Brijeg, 7. svibnja 2019. (Ivana Karačić) – Ovih je dana iz tiska izišla knjiga »Zbornik radova s međunarodnoga znanstveno-stručnoga skupa u povodu 100. obljetnice Franjevačke klasične gimnazije s pravom javnosti na Širokom Brijegu«. Glavni joj je urednik fra Ivan Ševo. Kao nakladnici navedeni su Hercegovačka franjevačka provincija, FRAM-ZIRAL, Županija Zapadnohercegovačka, Grad Široki Brijeg i Gimnazija fra Dominika Mandića. Znanstveno stručni skup, s kojega su doneseni radovi, održan je 2. listopada 2018. u franjevačkom samostanu na Širokom Brijegu.

U svoje vrijeme Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu bila je jedna od najpoznatijih gimnazija u prvoj Jugoslaviji. Pred početak Drugoga svjetskoga rata imala je oko 400 đaka. Od 20 profesora njih 15 je imalo doktorate u svojoj struci. Jugokomunisti su je »ubili« 7. veljače 1945., a ista kob pogodila je i većinu njezinih profesora kao i mnogo đaka. Izgorjelo je tada u njoj, između ostaloga, oko 70.000 knjiga, a ono što je čudom preostalo zapaljeno je 1947. Jugokomunističke vlasti su je nakon svega oduzele franjevcima i 50-ih godina ponovno počele sa školstvom u obnovljenoj gimnazijskoj zgradi.

Zbornik na 413 stranica osvjetljuje slavne dane Franjevačke klasične gimnazije na Širokom Brijegu i svojevrstni je spomenik njezinim profesorima i đacima. On ujedno poziva učiniti sve da se Širokom Brijegu vrati barem djelić te negdašnje slave. A nabaviti ga se najlakše može preko FRAM-ZIRALA iz Mostara.

KOMEMORACIJA NA RADIMLJI

Stolac, 20. svibnja 2019. (cnak.ba) – U subotu, 18. svibnja, u sklopu manifestacije »Stolačko kulturno proljeće« organizirana je na Radimlji kod Stoca svečana komemoracija i sv. misa zadušnica za sve poginule katolike hrvatskoga naroda u Drugome svjetskome ratu iz ovoga kraja ili koji su tu ubijeni. Prema povjesničarima brojka se penje i do 10.000.

U 17.30 sati kod podignutog spomenika Dječji zbor »Modra rijeka« predmolio je s ministrantima slavna otajstva krunice koja je bila prikazana za naše pokojnike. Poslije duhovne točke slijedila je komemoracija.

Na početku događanja župnik don Rajko Marković pozdravio je predvoditelja misnog slavlja, svećenike koncelebrante, goste, nazočne medije, a posebno Radio Herceg Bosne koji je izravno prenosio ovaj događaj te sve okupljene vjernike. Naglasio je svrhu okupljanja i zahvalio svima koji su osjetili potrebu doći na ovaj hercegovački Bleiburg, te navijestio redosljed programa.

Komemoracija je započela »Ljepom našom«, a nastavljena polaganjem vijenaca. Vijence na spomenik hrvatskim žrtvama položili su načelnici hercegovačkih općina, te nazočni predstavnici hrvatskih državnih i drugih institucija, udruga i stranaka. Sve su to popratile prigodnim pjesmama stolačke župne pjevačke skupine »Vidoštačka kraljica« i »An-

gelus«. Uokolo spomenika poredali su se kao počasna straža mladi iz HKUD »Stolac«, što je čitavom skupom davalo lijep dekorativni dojam.

U 18.00 sati započela je sv. misa koju je, u suslavlju devet svećenika među kojima je bio i vicepostulator fra Miljenko Stojić, predvodio don Željko Majić, generalni vikar hercegovačkih biskupija iz Mostara. Pod pod sv. misom pjevao je sav okupljeni puk Božji predvođen župnim pjevačkim zborom »Mladi«. Na početku je sve nazočne vjernike don Željko pozdravio te ih prikladnim riječima potaknuo na kajanje i uveo u misno slavlje.

Poslije evanđelja don Željko je održao vrlo lijepu prigodnu i poticajnu propovijed koja se budno pratila. Iz nje u nastavku donosimo glavne misli, a čitava se može pronaći na portalu *Crkve na kamenu*: »Nakon što je dijecezanski upravitelj biskupije Gurk-Klagenfurt odlučio da ove godine ne dopusti hrvatskim biskupima slaviti sv. misu zadušnicu na bleiburškom polju, mnogi su se prisjetili propovijedi našega mjesnog biskupa msgr. Ratka Perića koju je prije 10 godina, točnije 16. svibnja 2009., izrekao na tom istom mjestu nemaloga hrvatskoga stradanja te ju označili proročkom. "Vrhunac Kalvarije", nastavio je tada biskup Ratko, "hrvatski je narod doživio u četiri godine Drugoga svjetskog rata i nakon njega, dakle u vreme-

nu koje su obilježila žtri izručenja': 1. fašističkoj ideologiji 1941., 2. saveznicima predvođenima Englezima 1945. i 3. kada su ti isti Englezi, ne poštujući Ženevsku konvenciju iz 1929., s bleiburških i drugih austrijskih poljana i područja 15. svibnja te iste 1945. na desetke tisuća razoružanih hrvatskih vojnika i civila izručili pod partizansku zvijezdu ubijanja i robijanja." Ovdje smo iz nekoliko razloga. Jedan, barem kada se radi o izboru mjesta, povijesno je dokaziv – iako i ovdje ostajemo uskraćeni i za broj pobijenih kamo li ne onda za imena. A neupitna je istina da je jedan od krakova jedinstvenoga Križnoga puta hrvatskoga naroda završio upravo ovdje u Stocu, za što imamo toliko živih sjećanja i vidljivih dokaza, kako na ovim prekrasnim poljanama tako i na brdima, na obalama rijeka i potoka, ali i u još uvijek neistraženim škrapama i jamama, tim nijemim svjedocima strašnoga zločina koji još uvijek čuvaju suhe kosti doma hrvatskoga. No, draga braćo i sestre, da se ovaj skup i sv. misa ne bi pretvorili u žalopojke u kojima dominira vlastiti pogled, kako na našu prošlost tako i sadašnjost, bez svjetla budućnosti želim da nas sve obasja Mlado sunce s visine, to svjetlo odogor koje je bilo i ostalo dominanta u svim teškim vremenima hrvatskoga Križnog puta, a o čemu je govorio naš biskup Ratko prije deset godina u Bleiburgu.«

U sv. misi okupljeni je puk poobožno sudjelovao, molio i pjevao, a na licima se osjetila ozbiljnost, što je bio znak da je nazočno vjerničko mnoštvo svjesno i svetog trenutka i svetog tla na kojem stoji. Sve je na Radimlji završilo zajedničkom pjesmom »Rajska Djevo, kraljice Hrvata«, a onda se okupljeni puk razišao dostojanstveno u tišini šaljući poruku svim odgovornima da se jednoga dana dođe do potpune istine o našim pokojnima. ✍

ČINJENICAMA DO ISTINE

Široki Brijeg, 21. svibnja 2019. (fra Miljenko Stojić / Vicepostulatura) – Prošlih dana, baš u jeku obilježavanja obljetnice hrvatskoga Križnoga puta, Ivo Josipović ponovi svoje teze o širokobriješkim fratrima kao legitimnom vojnom cilju. Budući da sam vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, iznijeti mi je kako zapravo stoje činjenice na kojima bi trebalo graditi istinu o tim danima. Nešto sam već od svega toga rekao 15. travnja na početku Josipovićeve govora o hercegovačkim pobijenim fratrima.

Preuzimajući vlast, dr. Franjo Tuđman progovorio je o pomirbi, što je poduprla većina hrvatskoga naroda. U isto vrijeme progovorio je i o duhovnoj obnovi hrvatskoga naroda, što je opet ta većina poduprla. Zbog toga smo dobili Domovinski rat i na njegovim temeljima nastavljamo graditi svoju državu. S druge strane, Parlamentarna skupština Vijeća Europe 2006. pozva na međunarodnu osudu zločina totalitarnog komunističkog režima stavljajući ga tako uz bok nacionalsocijalizma i fašizma, čega se posebno sjećamo 23. kolovoza. A zapadni povjesničari još prije toga svrstali su Josipa Broza Tita na 9. mjesto suvremenih ubojica.

Uzimajući ovo u obzir, lako shvaćamo da je Josipovićev spomenuti govor zapravo govor mržnje temeljen na lažnim »činjenicama«. Pristajući uz komunističke zablude on našu, valjda i svoju, hrvatsku državu nastoji svrstati na pogrešnu stranu. Provjerene činjenice, pak, idu ovako.

Pročitao sam literaturu koju Josipović spominje, ali i više od toga iz istoga izvora. Rađena je na temelju lažnih izvješća o jugokomunističkom osvajanju Širokog Brijega 7. veljače 1945. To je uspješno dokazao povjesničar Vladimir Šumanović svojim člancima u Časopisu za suvremenu povijest, koje je Vicepostulatura kasnije prenijela u svome glasilu Stopama pobijenih kao i na portalu pobijeni.info.

Da franjevački samostan na Širokom Brijegu nije bio nikakva vojna utvrda, kaže i jugokomunistički plan napada od 5. veljače 1945. U Arhivu vojnoistorijskog instituta u Beogradu pronašao ga je fra Andrija Nikić 1971.

Jugokomunisti su, probivši crte obrane izvan samostanskog posjeda, u samostan ušli oko 10.00 sati, a ubijanje 12 zatečenih franjevaca počelo je oko 16.00 sati. O tome svjedoči njemačka literatura, literatura koju su pisali hrvatski vojnici, pa čak ponegdje i jugokomunistička literatura.

Što se točno događalo tih teških trenutaka potvrdili su i svjedoci čije izjave Vicepostulatura posjeduje, mnogi tadašnji franjevački đaci, a kasnije hercegovački franjevci, zatim đaci civili koji su ostvarili različite karijere u društvu, časne sestre koje su bile na dužnosti na Širokom

Brijegu, hrvatski vojnici u njemačkim postrojbama te pripadnici jugokomunističkih postrojbi koji su zaista ušli u samostan, a ne da su o svemu čuli od svojih političkih komesara.

Izdvojio bih ovdje posebno svjedočenje mjesnog biskupa don Petra Čule. Odmah je ispitao što se to dogodilo na Širokom Brijegu, ne samo zbog toga što su jugokomunisti, nastojeći stišati negativan efekt svoga poteza, proširili priču da su franjevci pucali na njih i polijevali ih vrelin uljem. Biskup je jednostavno htio doći do istine. Saznavši ju, obavijestio je o njoj nadležnu kongregaciju u Rimu već krajem ožujka, a jedan je od najzaslužnijih da je ubojstvo nevinih hercegovačkih franjevaca ušlo u ono glasovito Pastirsko pismo od 20. rujna 1945. Tada je to značilo staviti doslovno glavu na panj.

U obranu nevino pobijenih hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu na svoj način ustao je i Vrhovni sud SR Hrvatske 1971. odbacivši presudu Okružnog suda u Splitu i dopustivši nastavak raspacivanja knjižice »Široki Brijeg« u kojoj je spomenuto da su pobijeni franjevci na Širokom Brijegu nevin. A bio je to, naglasimo, njihov jugokomunistički sud.

Promotrimo kratko i samo odvijanje ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca. Svi su ubijeni bez suda, osim fra Radoslava Glavaša koji je, zajedno s još 57 njih, za pola sata osuđen na smrt. Prvi hercegovački franjevac ubijen je 1942. Njih 15 bilo je na hrvatskom Križnom putu, dvojica su ubijena na Kočerinu 21. svibnja. Ostalih 48 ubijeni su u jugokomunističkom »oslobađanju« Hercegovine. Pa i da se onih 12 na Širokom Brijegu ponašalo kako jugokomunisti kažu, što je s preostalih 36?

Svi navedeni svjedoci koje sam ispitao, a mnoge od njih i Crkveni sud u Mostaru, stavljali su najprije desnu ruku na Sveto pismo i prisezali da će govoriti istinu i samo istinu. Vjeruju u Boga i zbog toga je isključeno da su tom prilikom bili krivokletnici, jer to bi bilo odbacivanje vječnoga života kojemu se oni nadaju prispeti. A na što su prisezali pisci jugokomunističke literature da bismo im mogli vjerovati?

Još treba napomenuti da vicepostulator pod prisegom na Sveto pismo ne smije zaniijekati, skriti... niti ono što pobijenim franjevcima ide u korist niti ono što ih teško optužuje. Stoga će Vicepostulatura biti zahvalna ako joj Ivo Josipović ili bilo tko drugi pruži čvrste, jasne dokaze o ponašanju fratara čiji život i djelovanje ona istražuje. Ovo što do sada govori Ivo Josipović i slični očito ne spada u tu kategoriju. ✍

KOMEMORACIJA U POVODU 74. OBLJETNICE MACELJSKE TRAGEDIJE I ŽRTAVA KRIŽNOGA PUTA

Zagreb, 3. lipnja 2019. (Hina / Vicepostulatura) – Misu sjećanja u povodu 74. obljetnice maceljske tragedije i žrtava Križnoga puta predvodio je sinoć, u nedjelju 2. lipnja, u crkvi Muke Isusove u Maclju pomoćni biskup zagrebački Ivan Šaško. U propovijedi je između ostaloga rekao da je »neobjašnjiva pojava da se danas u Hrvatskoj o svemu, barem na papiru, može raspravljati, samo je područje partizanskih i komunističkih zločina nedodirljivo«.

Stradanje brojnih žrtava komunističkog režima dogodilo se početkom lipnja 1945. u šumama na samoj današnjoj granici Hrvatske i Slovenije. Riječ je o najvećem stratištu nakon Drugoga svjetskoga rata na području Republike Hrvatske. Na žalost, još je uvijek ostalo neistraženo oko 130 jama, dok su procjene da je na ovom mjestu 1945. stradalo između 12 i 13 tisuća žrtava. Do sada su istražene tek 23 jame, a pronađeni su zemni ostatci 1.163 osobe.

Mons. Šaško je u propovijedi još rekao kako smo mislili da će u demokratskoj Hrvatskoj »pri urušavanju političkog i svjetonazorskog komunističkog sustava, istinom biti liječena bolest nacije. Sada je sasvim jasno da je tijekom posljednjih 30 godina, umjesto da bude uklonjen a rane zaliječene, komunistički tumor metastazirao u svaki dio tkiva hrvatskoga bića«. Još je dodao da je tumor vidljiv od zakonodavstva do običnog govora: »Te su se dvije razine izmiješala pa je i na društvenim mrežama i na katedrama moguće čuti jezik iz komunističkog razdoblja u kojem izgleda da smo prihvatili izjave o najstrašnijim ubojstvima kao o nedovršenom ili nedovoljno dobro napravljenom poslu pobjednika. Danas smo ovdje jer vidimo da većina poteškoća provire iz duha koji i danas dopušta da se iz znanih i nezvanih mjesta ostatci naših pokojnika ne diraju, ne pokapaju i da su zanemareni«, poručio je mons. Šaško.

Predsjednik Udruge Macelj 1945. Zdravko Čepo kazao je da su na Macelj došli ljudi koji imaju osjećaj za sve

koji su dali živote za domovinu, a nisu se imali prilike braniti, nego su kao nevine žrtve zakopane u maceljskom gorju. »Naš je cilj do kraja istražiti i dostojno pokopati te ljude. To je najmanje što smo dužni. Ne zanima nas politika, ne zanima nas osveta, zanima nas samo istina i očuvanje te istine, da se ona ne zaboravi«, rekao je Čepo te dodao da se o toj istini ne uči u školi niti je ima u medijima. »Blokada je na svim poljima. Ali istinu moramo znati. Zbog istine ne ćemo sijati mržnju, mržnju sijemo kad tajimo istinu«, poručio je Čepo koji je još podsjetio kako su predložili da se maceljska šuma proglaši spomen-područjem te da su u tijeku razgovori u Ministarstvu hrvatskih branitelja o tom zakonskom prijedlogu.

Uoči sv. mise zadušnice vijence su položili i svijeće zapalili izaslanici predsjednika Hrvatskog sabora Žarko Tušek, predsjednika Vlade Zdravka Bušić te ministra hrvatskih branitelja Stjepan Sučić. Prije spomen slavlja održana je pobožnost Puta križa.

Nakon genocida počinjenoga 1945. maceljska je šuma proglašena Titovim lovištem u koju je bio zabranjen ulaz. Šutnja o stradanju u maceljskim šumama prestaje s utemeljenjem samostalne demokratske hrvatske države 1990., da bi već slijedeće godine tadašnji zagrebački nadbiskup i kardinal, Franjo Kuharić, na stratištu Lepa Bukva 9. lipnja 1991. prvi put služio sv. misu zadušnicu za sve žrtve Križnoga puta. Tada je kardinal Kuharić javno progovorio o jugokomunističkim zločinima, nakon čega u lipnju 1992. Državna komisija Hrvatskog sabora započinje istraživanja. Na Maclju se, osim tisuća žrtava početka Križnoga puta, nalaze i ostatci 21 svećenika, franjevca i bogoslova, ubijenih u noći s 4. na 5. lipnja 1945.

Zahvaljujući zalaganju članova Udruge Macelj 1945., a posebno fra Drage Brgleza, tadašnjeg župnika u Đurmancu, i pokojnog predsjednika Udruge Macelj 1945. Stjepana Brajdića, preživjelog sudionika Križnoga puta, u spomen-grobnicu u Maclju položene su kosti 1.163 pogubljene osobe. Bilo je to 22. listopada 2005., a svečani pokop tada je predvodio kardinal Josip Bozanić.

Komemoraciji je uobičajeno nazočio i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Na Maclju su inače pokopana i trojica hercegovačkih franjevaca, sudionika Križnoga puta: fra Metod Puljić, fra Darinko Mikulić i fra Julijan Petrović. Nakon svega fra Miljenka je ugostila Laudato tv u emisiji »Moja Hrvatska« (www.laudato.tv/emisije/moja-hrvatska-fra-miljenko-stojic) koju utorkom u 20.00 sati vodi Nada Prkačin. Govorio je o jugokomunističkom ubojstvu 66 hercegovačkih franjevaca. ✍

KONSTITUIRANO UREDNIČKO VIJEĆE ZA IZRADU MONOGRAFIJE O STRADANJU BROTNJAKA U RATOVIMA I PORAĆIMA

Čitluk, 17. lipnja 2019. (citluk.ba) – Prva sjednica Uredničkog vijeća za izradu monografije stradanja Brotnjaka u svjetskim ratovima, Domovinskom ratu i poraćima održana je 17. lipnja u uredu načelnika Općine Čitluk. Nakon što je OV Čitluk na 27. redovitoj sjednici usvojilo odluku o pristupanju izradi i izdavanju monografije stradanja Brotnjaka u svjetskim ratovima, Domovinskom ratu i poraćima, načelnik Općine Čitluk Marin Radišić, u skladu s odredbama ove odluke, donio je rješenja o imenovanju članova Odbora i članova Uredničkog vijeća za izradu monografije.

U Uredničko vijeće imenovani su: Slaven Markota, fra Miljenko Stojić, fra Kornelije Kordić, Ivica Šarac, Žarko Dugandžić, Andrija Stojić, Mate Miletić, Ivan Sivrić, Ivan Stojić i Marko Antonio Brkić. Na sjednici izabrani su još glavni urednik monografije i tajnik Uredničkog vijeća te su imenovani nositelji projekta i nakladnici. Za glavnog urednika monografije jednoglasno je imenovan Slaven Markota, a za tajnika Uredničkog vijeća Ivan Stojić. Nositelj izrade projekta bit će Općina Čitluk – Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Čitluk. Monografija će svjetlo dana ugledati u sunakladništvu Općine Čitluk i Ogranka Matice hrvatske Čitluk.

Sjednici Uredničkog vijeća nazočili su svi članovi,

kojima su, kao i cijelom projektu, punu potporu izrazili načelnik općine Čitluk Marin Radišić i predsjednik OV-a Čitluk Predrag Smoljan.

Svi članovi Uredničkog vijeća složili su se kako sve sudionike u izradi monografije očekuje velik posao kojemu treba pristupiti maksimalno ozbiljno i profesionalno. Uredničko vijeće otvoreno je za suradnju sa svima koji žele doprinijeti u izradi monografije, a uskoro će početi donositi odluke o konturama monografije, i to nakon što predstavnici pojedinih struka sa znanstvenog stajališta iznesu svoje prijedloge. U sljedećem razdoblju slijedi sveobuhvatno prikupljanje preostalih podataka po župnim uredima Broćanskog dekanata koji će, uz već prikupljene podatke kroz rad Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta i od ostalih izvora, biti arhivska baza za izradu monografije.

Na sjednici je govoreno i o rokovima izrade monografije. Raspravljajući o ovoj temi, članovi Uredničkog vijeća složili su se kako se još ne može točno odrediti vrijeme izdavanja, ali da se može okvirno govoriti o vremenskom razdoblju od dvije do dvije i pol godine. U ovom vremenskom roku za sve sudionike u izradi monografije bit će najvažnije prikupiti točne podatke o svim stradalnicima s područja općine Čitluk te da ovi podatci nakon prikupljanja budu znanstveno obrađeni i lako razumljivi. ✍

KOČERIN: SPOMEN-PLOČA UBIJENIM FRATRIMA I VJERNOMU PUKU

Kočerin, 30. lipnja 2019. (IKA) – Ispred župne crkve na Kočerinu u crkvenom je parku u povodu blagdana sv. Petra i Pavla podignuta velika spomen-ploča nevino ubijenim fratrima u župi Kočerin, ili koji su odatle rodom,

te vjernomu puku, stradalu u Drugome svjetskome ratu i poraću.

Partizani su u župnoj kući 21. svibnja 1945. ubili fra Valentina Zovku i fra Andriju Topića. Tom nemilom događaju svjedočili su fra Andrijina majka Šima, ujedno fra Valentinova sestra, i fra Valentinov bratić Stanko Zovko. Za taj zločin nitko nikada nije odgovarao. Na ploči se nalaze imena i dvojice ubijenih fratara rodom iz župe Kočerin: fra Petar Sesar, ubijen u Čapljini, i fra Darinko Mikulić, ubijen u Maceljskoj šumi. Obojica su žrtve partizanskih i jugokomunističkih zločinaca.

Na spomen-ploči, promjera 3X1,7 m, navedeni su ubijeni župljani po selima. Ukupno ih je u Drugome svjetskome ratu stradalo 408. U molitve i sjećanje uključeni su i stradali u Prvome svjetskom i Domovinskome ratu. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XII, 2 (23),
Široki Brijeg, srpanj – prosinac, 2019.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepičca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar;
Korisnik: Hercegovačka franjevačka
provincija;
Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

»Budući da ideš u Hercegovinu, svakako svrati na Široki Brijeg i uzmi glasilo Stopama pobijenih.« Tako ovih dana napisala prijatelj prijatelju, što mi je on radosno pokazao na svome pametnome telefonu. Ostao sam iznenađen i zahvalan Bogu da se svjedočenje o pobijenim hercegovačkim franjevcima i pobijenim članovima puka Božjega preko ovoga glasila nezaustavljivo širi u hrvatskoj domovini. Mogu napadati, mogu klevetati, no istina se ne da skriti. Živjeli smo u tom povijesnom okviru, jugokomunističkom totalitarizmu, i sada smo tu gdje jesmo.

Za duhovni i tjelesni napredak našega naroda nužno bi bilo provesti lustraciju. Na ovogodišnjoj obljetnici jugokomunističkoga ubojstva nenaoružanih vojnika i civila u Maclju biskup Ivan Šaško lijepo je rekao da je jugokomunistički tumor zahvatio sve pore hrvatskoga društva i da ga guši. Podrazumijeva se da ta lustracija ne bi trebala biti osveta jugokomunistima, po njihovu primjeru, nego samo čišćenje od te zločinačke ideologije, njezinih posljedica i utjecaja. Žrtve i njihovi nasljednici trebali bi oprostiti progoniteljima i ubojicama, a potomci i nasljednici progonitelja i ubojica trebali bi se odreći djela i ideologije svojih predaka i prethodnika. Nakon toga puno bi lakše bilo udaljiti iz javne službe sve one koji su i dalje zaraženi jugovirusom i hrvatsko društvo čine bolesnim. Znam, pomalo je sve ovo naivno, ali ako se usudimo krenuti tim putem, ozdravljenje će zacijelo doći. U tu nakanu trebali bismo početi moliti za domovinu, ako to već ne činimo

svakodnevno. Molitva može učiniti čuda. Svjedoče nam to naši pobijeni. Pa poslušajmo ih već jedanput!

U ovom broju progovaramo i o trojici pobijenih hercegovačkih franjevaca te o nepoznatu broju Hercegovaca u jami Golubinka kraj sela Mratova. Čak su mediji progovorili i tko ih je odveo na stratište: Miko Tripalo, Milka Planinc... Ostavit ćemo daljnjim povijesnim istraživanjima da nam kažu jesu li to bili oni ili netko drugi, kao i koliko je alkarski vojvoda Bruno Vuletić upleten u ubojstvo šestorice hercegovačkih franjevaca u Mostarskom Gracu 6. veljače 1945. Tek mlađi i hrabriji hrvatski povjesničari kopaju za tim podacima i tako ozdravljaju hrvatski narod, a ostali bi da sve prekrije tama zaborava i da ostanu vrijediti istine koje su u našu svijest ubacili ti totalitarni jugokomunisti.

Uvijek ima svjesnih pojedinaca koji čine sve kako bismo konačno došli do prave istine o Drugom svjetskom ratu i poraću, da bismo konačno mogli zatvoriti te stranice. U tu je svrhu vrlo bitno da općine u hrvatskom narodu, uz odjele koje imaju za ovo i ono, ustroje i odjel za pale u ratovima, bunama i progonima. Posla im ne će nedostajati – od istraživanja do obilježavanja mjesta i događaja iz tih vremena. Svako zdravo društvo to čini. Bez pravilnoga odnosa prema svojoj prošlosti, prema svojim zaslužnicima, jednostavno ne može živjeti.

Ustrajmo u onome što nam je dužnost. To će nas osloboditi. Neka nam je, dakle,

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Nagradni natječaj	48
Stratišta	24	Suočavanje s prošlošću	54
Glas o mučeništvu	35	Razgovor	55
Odjek u puku	44		